

The Yolanda and David Katz הפקולטה לאמנויות
Faculty of the Arts ע"ש יולנדה ודוד כץ
 Tel Aviv University אוניברסיטת תל אביב

פרופ' אדריכל ערן נוימן, דקאן
 7 באפריל 2020
 י"ג בניסן תש"ף

סטודנטיות וסטודנטים יקרים

הגיי האביב – הפסח, הפסחא והרמדאן – הקרבים תופסים אותנו בימים של משבר, המציב בפנינו אתגרים לא פשוטים ומאלץ אותנו לשנות את אורחות חיינו. אנחנו נאלצים לחשוב מחדש על דברים פשוטים, שהיו מובנים מאליהם רק לפני חודש: תנועה חופשית במרחב, מפגש וקרבה פיזיים, מגע. המרחב שצרכנו ואשר שימש אותנו באופן בלתי אמצעי כמעט, נתחם ועבר מידור (compartmentalization) והיה למכשיר של שליטה בטווחי התנועה. המעבר ממדור למדור אינו חופשי עוד, או מובן מאליו. במקביל השתנו גם דפוסי הלמידה וההוראה שלנו, שנעשו בעיקר וירטואליים. דפוסי ההוראה והלמידה האלה רק מחדדים ומעצימים את מצבו החדש של האדם כ-Homo virtualis.

אני מניח שהקיום בממד הווירטואלי אינו קל. אנחנו לא רגילים לדומיננטיות שלו, ובוודאי קשה לוותר על הפיזיות של החיים. בספרו החשוב הפנומנולוגיה של התפיסה (*La Phénoménologie de la perception*), יוצא הפילוסוף הצרפתי מוריס מרלו-פונטי נגד תפיסת ה"קוגניטיו" הקרטזיאנית בטענה שידעת העולם אינה מתחוללת אך ורק במחשבה. לפי מרלו-פונטי, לניסיון חשיבות לא פחותה בהבנת העולם, והגוף הפיזי הוא המדיום של תפיסת המציאות. בלי הפעולה הפרפורמטיבית והפוליטית של הגוף במרחב, העולם והידע שלנו מצטמצמים. ייתכן, אם כן, שבימים של צמצום הגוף לממד הווירטואלי – ידע העולם שלנו אינו שלם.

מצד שני, היסטוריונים רבים טוענים שהאדם החושב היה וירטואלי מאז ומעולם. לדוגמא, הטכנולוגיות הווירטואליות שפיתחו השומרים לראשונה לפני 5,500 שנה, תרמו להיווצרותה של הציוויליזציה המערבית. בשומר הומצאו ארבע טכנולוגיות: 1. הכתב האלפביתי, שהוביל להפשטה ולשכלול של השפה; 2. חלוקת הזמן ליחידות ותקופות, שאיפשרה סינכרוניזציה של אנשים ומערכות; 3. המתמטיקה, שהסדירה את מדידת העולם הפיזי ובמקביל הניעה ייצוגי מציאות; ו-4. מערכות מוניטריות ומטבעות, שערכם היחסי איפשר סחר חליפין. האדם החושב נע תמיד בין הווירטואלי לפיזי, וללא היכולות הווירטואליות לא היה מגיע להישגיו התרבותיים. היום אנחנו חווים את אחד השלבים המתקדמים של תהליך שהחל לפני אלפי שנים, שלב שעל טיבו עוד נצטרך לעמוד.

בימים אלה של משבר גלובלי, כיצד השתנה היחס בין הפיזי לווירטואלי? ומה מקומם של העשייה והמחקר האמנותיים בתקופה כזו? וכיצד תשפיע התחזקות הממד הווירטואלי על המדיה השונים של האמנות? נכון, האמנות וירטואלית מעצם טבעה. כבר בציורי הסלע הפליאוליתיים במערות לאסקו יש מן הווירטואליה. ההתפתחות הטכנולוגית המואצת ב-150 השנים האחרונות דחפה את האמנויות לכיוון הממד הווירטואלי והובילה לפיתוח דפוסי הבעה חדשים. השאלה שעולה כיום היא כיצד יביא המפנה הווירטואלי המאסיבי של ימים אלה לפיתוח דפוסי הבעה אמנותיים חדשים; כיצד ישפיע המצב הנוכחי על האמנות, מעמדה ותפקידה?

The Yolanda and David Katz
Faculty of the Arts
Tel Aviv University

הפקולטה לאמנויות
ע"ש יולנדה ודוד כץ
אוניברסיטת תל אביב

במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה, ההיערכות הכללית לשגרת משבר והחשיבה על אופני היציאה מהמשבר, האוניברסיטה בוחנת גם אופציות של שינוי עתידי. המשבר הנוכחי יצר מציאות חדשה, שטרפה את הקלפים ותשפיע מן הסתם על סדרי עולם. גם אם אנחנו מתקשים לקבל את המציאות החדשה, הפלטפורמות הווירטואליות כאן כדי להישאר ועלינו לחשוב כיצד אנחנו מטמיעים אותן בעשייה שלנו. אנחנו, אנשי האמנות, מחויבים למשימה, לפיתוח דפוסי פעולה חדשים מתוך עמדה ביקורתית בתחומי העיסוק שלנו. אני משוכנע שלפקולטה לאמנויות יש מה להגיד ומה לתרום גם בנושא זה.

* * *

לסיום,

אני מקווה שאתם שרויים בבריאות מלאה ומחזיקים מעמד בסגר. כולי תקווה שבהקדם נקבל בחזרה את החירויות הבסיסיות שלנו, ונשוב לנוע ולהיפגש. אנחנו יוצאים לחופשה ביתית של שבועיים. נסו לאגור כוחות לקראת החזרה ללימודים לאחר החופשה. במידת הצורך, אנא עמדו בקשר עם אנשי הפקולטה השונים.

חג שמח והרבה בריאות לכם, לבני משפחותיכם וליקרים לכם.

היו חזקים,
שלכם,

ערן